

Становище

от доц. д-р Зора Георгиева Янакиева, АМТИИ – Пловдив,

за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., научна специалност Методика на обучението по изобразително изкуство

Автор на дисертационния труд: **Любен Николаев Кулелиев**, докторант към катедра „Визуални изкуства” към ФНПП на СУ „Св. Климент Охридски“

Научен ръководител: проф. д-р Орлин Дворянов

Тема на дисертационния труд: **"Мястото и ролята на пространствените художествени форми и на дигиталните технологии в обучението на ученици от горен курс"**

Кандидатът Любен Кулелиев е редовен докторант, осъществил подготовка за докторска степен, съгласно изискванията и правилниците за прилагане на ЗРАСРБ. Представил е дисертационен труд, автореферат и публикации по темата /Збр./, публикувани в сборници.

Дисертационният труд е в обем 231 страници основен текст, структуриран в увод, три глави, резултати, изводи, заключение, литература и 3 приложения с обем 77 страници. Последните съдържат: репродукции на художествени произведения, протокол, въпросници от входяща и изходяща диагностика, резултати от реализации на педагогическия модел на обучение, диаграми. Литературата включва общо 56 източника, от които 35 на кирилица, 4 на латинеца и 17 интернет източници.

Уводът обосновава научната и практическата актуалност на проблема, необходимостта от разработване и провеждане на изследването. Представя концепцията: обект, предмет, цел, задачи и хипотеза. изследователски въпроси, дизайн и структура на дисертационния труд. Параметрите като цяло са добре поставени. Обектът в този вид е твърде общо формулиран и по мое мнение би могъл да се конкретизира.

Структурата е логична. Съотношението на отделните части в труда е приемливо, отговарящо на изискванията за дисертационно изследване.

Първа глава обхваща постановката на проблема и теоретичният преглед на литературните източници. Проучени са концепциите за съвременното художествено образование, средните общообразователни и специализирани училища за професионална подготовка по изобразително изкуство, актуалните аспекти на пространствените художествени форми и дигитални технологии, както мястото им в обучението по изкуство.

Впечатленията ми от първа глава са, че докторантът показва задълбочено познаване на литературните източници и на нормативните документи за гимназиален етап. Притежава умения за анализ, критична оценка и интерпретация на учебните програми, методическа култура и осведоменост, демонстрира ясен и четивен стил на изложение.

Втора глава представя изследователската част на дисертационния труд, методите и критериите за оценка. Учебното съдържание на концептуалния експериментален модел е оформен тематично в десет модула, които включват „запознаване с основни художествени практики, с принципи за публично презентирание и промотиране на художествени произведения в културни събития“ (с. 109). Основните форми на теоретичното и практическо обучение са семинар и уъркшоп, а средство - дигиталните технологии. Педагогическият модел съдържа необходимите за реализация дидактически компоненти: цели, методи, дейности, очаквани резултати, като система от знания, умения, компетентности. Предварителното теренно проучване и провеждане на експеримента е с широки времеви рамки 2010-2016г. Контингентът на изследваните лица са ученици от гимназиален етап в IX, X и XI клас, обучавани в 11 професионални училища в областта на визуалните изкуства. Целта на мащабната извадка, (277 лица) както се твърди е прецизност в обобщенията. Диагностичните инструменти и процедури, и методите на изследване: интервю, групова дискусия, наблюдение, анкета и анализ, са достатъчни за проучване на проблема и изследване на неговото състояние, за правене на обобщения и изводи.

Трета глава представя организацията и реализацията на педагогическия експеримент, анализа на данните от диагностичния инструментариум и оценка на резултатите по описаните критерии и показатели. Данните от входящата и изходяща диагностика отчитат изменение в самооценката на учениците в полза на експерименталното обучение. Критериалният и

сравнителният анализ потвърждават позитивното развитие в знанията, уменията и нагласите на учениците. Доказва се хипотезата на изследване.

Авторефератът, в обем от 44 с., обхваща съществените елементи от дисертационното изследване, отразява основните резултати, постигнати в труда.

Дисертационният труд на Любен Кулелиев притежава постижения от теоретичен и приложен характер, от които е открил седем в декларацията за оригиналност. Ще посоча най-съществените приноси моменти:

1. Направено е задълбочено теоретично проучване и анализ на научна литература от български и чужди източници. Представена е авторска гледна точка на проблема за пространствените художествени форми и дигитални технологии в педагогически аспект.
2. Обогатен е диагностичният апарат с критерии и показатели за оценка.
3. Разработен и апробиран е учебен модул за обучение на ученици в гимназиален етап, насочен към изграждане на знания, умения и нагласи, чрез използване на пространствените художествени форми и дигитални технологии.
4. Доказана е експериментално ползата на системата от дидактически методи, стимулиращи интереса и мотивацията на учениците за повишаване на ефективността от обучението.
5. Експериментално потвърдено е значението на педагогическият модул за творческото развитие на учениците, доказва се хипотезата на изследване.

Препоръки към докторанта: въпреки широкия обхват на изследване, показателите за оценка биха могли да се обогатят малко. Коректно е научните приноси да се дадат в справка, както списък с приложение и копия от публикациите по темата на дисертация. Броят на литературните източници, по-специално на педагогическите трудове и изследвания би могъл да се разшири.

Заключение:

Дисертационният труд на Любен Кулелиев съдържа научно-теоретични и приложни резултати, които представляват принос в науката. Препоръките не омаловажават неговите достойнства и качества. Авторът

показва задълбочена информираност и осведоменост, умения да поставя и провежда педагогически експеримент, да анализира емпирични данни и да прави изводи. Въз основа на това *давам положителна оценка за постигнатите резултати и гласувам за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”* по научната специалност Методика на обучението по изобразително изкуство.

Изготвил становището:.....

28.08. 2017 г.

/доц. д-р Зора Янакиева/